

เอกสารประกอบการสอน
รายวิชา THL3410 การเขียนวรรณกรรมสำหรับเด็ก

ผู้สอน : อาจารย์นพวรรณ งามรุ่งโรจน์
สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ความหมายของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของวรรณกรรมสำหรับเด็ก ดังนี้

จินตนา ไบกาซูยี (2534 : 22) ให้ความหมายของหนังสือสำหรับเด็กว่า หนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เด็กใช้ในการฟัง อ่าน และเรียนรู้ด้วยเนื้อหาสาระที่มุ่งให้ความรู้หรือความเพลิดเพลินอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลินควบคู่กันไปในรูปแบบที่เรียกว่าสารระบันเทิง โดยใช้วิธีเขียนและการจัดทำและรูปเล่มที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถในการอ่านของผู้อ่าน

วิริยะ สิริสิงห (2524 : 15) ได้ให้ความหมายของวรรณกรรมสำหรับเด็ก หมายถึง วารสารและหนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับเด็ก และจะต้องเขียนให้เด็กอ่านอย่างเพลิดเพลินด้วยความสนใจ เพิ่มพูนความสามารถในการอ่านและเข้าใจภาษาจนเกิดนิสัยรักการอ่านหนังสือ

รัญจวน อินทรกำแหง (2525 : 100) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสือที่เด็กอ่านได้ด้วยความเพลิดเพลินสนุกสนานโดยไม่มีการบังคับอ่าน เพราะมีเนื้อหาสาระตรงกับความสนใจ มีรูปเล่มที่สวยงามสะอาดตา และการจัดหนังสือให้เชิญชวนหยิบอ่าน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือให้ความบันเทิงหรือให้ความรู้แก่เด็กก็ตาม

ปราณี เชียงทอง (2526 : 6) ให้ความเห็นว่า หนังสือที่ดีสำหรับเด็ก คือ หนังสือที่เขียนขึ้นอย่างเหมาะสมกับวัยของเด็ก และเป็นที่น่าสนใจของเด็กวัยต่าง ๆ ตั้งแต่วัยก่อนเข้าโรงเรียนไปจนถึงวัยรุ่น ให้ความเพลิดเพลินสนุกสนาน รูปเล่มสวยงามสะอาดตา เด็กสามารถเลือกอ่านได้โดยไม่มีการบังคับ

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545 : 1) ให้คำจำกัดความของหนังสือสำหรับเด็กว่าหมายถึง หนังสือที่มีจุดมุ่งหมายในการจัดทำสำหรับเด็กอ่าน โดยเฉพาะ หรืออาจให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟังก็ได้ ถ้าเป็นเด็กเล็กอาจจะเป็นหนังสือภาพล้วน ๆ (Picture Book) หรือหนังสือที่มีเนื้อเรื่องและรูปภาพหรือหนังสือการ์ตูนก็ได้ หนังสือสำหรับเด็ก ต้องจัดทำขึ้นให้มีเนื้อหาสาระ รูปแบบ และตัวอักษรที่เหมาะสมกับวัย ความรู้ และความสนใจของเด็กด้วยรูปแบบและลักษณะของหนังสือเด็กจะมีหลายลักษณะ ขนาดของหนังสือไม่เล็กหรือไม่ใหญ่จนเกินไป จับถือได้สะดวก

นิตยา วรรณกิตร์ (2562 : 14) ได้ให้ความหมายของวรรณกรรมสำหรับเด็กว่า งานหนังสือหรืองานนิพนธ์ในรูปแบบสื่อต่าง ๆ ที่เขียนหรือผลิตขึ้นมาสำหรับเด็กโดยเฉพาะ เพื่อให้เด็ก ฟัง ดู เล่น ฝึกปฏิบัติ หรือศึกษาค้นคว้า

สาเหตุที่ต้องมีวรรณกรรมสำหรับเด็ก

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545 : 2-3) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ต้องมีวรรณกรรมสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. เด็กมีประสบการณ์ในชีวิตน้อย
2. พัฒนาการทางจิตใจและสติปัญญาไม่มากพอที่จะเข้าใจเรื่องราวของผู้ใหญ่ได้

3. ความรู้ทางภาษาของเด็กมีน้อย

4. ความต้องการของเด็กไม่เหมือนผู้ใหญ่ และความต้องการของเด็กแต่ละวัยก็ไม่เหมือนกัน ดังนั้นการทำวรรณกรรมสำหรับเด็กแต่ละวัยจึงไม่เหมือนกันด้วย

ด้วยสาเหตุดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อเด็กโดยเฉพาะให้เหมาะสมกับวัย นำเสนอเรื่องราวที่เด็กสนใจ ต้องคำนึงถึงประสบการณ์ และความสามารถในการอ่านของเด็กด้วย

ความแตกต่างของวรรณกรรมสำหรับเด็กกับผู้ใหญ่

ภัทรขวัญ ลาสงยาง (2561 : 7) กล่าวว่า วรรณกรรมสำหรับเด็กกับผู้ใหญ่มีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. วรรณกรรมสำหรับเด็ก เช่น หนังสือสำหรับเด็กจะเขียนเนื้อเรื่องง่าย ๆ เป็นเรื่องที่อุบรอบตัวเด็ก การดำเนินเรื่องไม่สลับซับซ้อน

2. ระดับภาษาง่าย ถ้าผู้อ่านเป็นเด็กเล็กก็ยิ่งต้องใช้ภาษาง่าย ส่วนวรรณกรรมผู้ใหญ่ ต้องใช้ภาษาให้เหมาะกับท้องเรื่อง ฉาก และบรรยากาศ

3. แก่นเรื่องหรือแนวคิดของเรื่องแตกต่างกัน เรื่องของเด็กมุ่งให้แนวคิดด้านประพตติดีมุ่งความเพลิดเพลิน ส่งเสริมจินตนาการ สนุกสนาน การดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข ส่วนเรื่องของผู้ใหญ่มุ่งเน้นด้านการครองเรือนครองรัก การดำเนินชีวิต ปัญหาชีวิต ปัญหาสังคม ปัญหาการเมือง

4. ตัวละครมุ่งเป็นแบบอย่างแก่เยาวชน ทั้งด้านความประพตติและการศึกษาเล่าเรียน มุ่งสอนแนวคิดด้านต่าง ๆ ในทางตรงหรือทางอ้อม ส่วนเรื่องของผู้ใหญ่มุ่งความสมเหตุสมผล การตัดสินใจ ให้แนวคิดและแฝงคุณธรรมไว้ค่อนข้างลึกซึ้งกว่าเรื่องของเด็ก

จุดมุ่งหมายของการจัดทำวรรณกรรมสำหรับเด็ก

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545 : 3) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดทำวรรณกรรมสำหรับเด็กดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนาน ผ่อนคลายอารมณ์

2. เพื่อให้เด็กอ่านหนังสือได้อย่างคล่องแคล่ว แดกฉาน

3. เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้นจากการฟัง และดูโทรทัศน์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ ภาพยนตร์ ซีดีรอม และอินเทอร์เน็ต

4. เพื่อให้เป็นการลับสมอง ส่งเสริมจินตนาการให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริมเขาวนปัญญาให้กับเด็ก

5. ให้ความรู้ สอนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก ให้เข้าใจสิ่งแวดล้อม เข้าใจตนเอง และความรู้อื่น ๆ
6. ปลูกฝังคุณธรรม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กเป็นสมาชิกรุ่นใหม่ของสังคมและเป็นความหวังของสังคม เป็นคนรุ่นหลังที่ต้องรับผิดชอบสังคมต่อไป
7. เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
8. เพื่อให้เด็กได้ค้นคว้าเพิ่มเติมจากเนื้อหาในชั้นเรียน
9. เพื่อส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจ
10. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเมื่อมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น ทั้งปัญหาการเรียนและปัญหาสังคม เพื่อให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ความสำคัญของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

นิตยา วรรณกิตร์ (2562 : 20-22) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณกรรมสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

1. ความสำคัญต่อตัวเด็ก

1.1 วรรณกรรมสำหรับเด็กช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา อารมณ์ ความคิด และสติปัญญา

งานวรรณกรรมสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กได้เป็นอย่างดี เปรียบเสมือนโลกแห่งการเรียนรู้เรื่องภาษาสำหรับเด็ก เด็กมีโอกาสได้ฟังพ่อแม่หรือครูอ่านหนังสือให้ฟังและได้ดูประกอบเรื่องบ่อยๆ จะเกิดทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน และมีความรู้ในการใช้คำศัพท์ต่าง ๆ

วรรณกรรมสำหรับเด็กที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการพัฒนาอารมณ์ของเด็กแต่ละช่วงวัยจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางอารมณ์ที่ดีขึ้น นอกจากนี้เรื่องสนุกสนาน ขบขันยังช่วยเสริมให้เด็กมีอารมณ์ที่แจ่มใสร่าเริงด้วย

วรรณกรรมสำหรับเด็กยังช่วยฝึกฝนให้เด็กเกิดจินตนาการไปตามวัย มีความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งเสริมพัฒนาการทางความคิดและสติปัญญาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกต การเปรียบเทียบ การจัดกลุ่มหรือการจัดประเภท การจัดลำดับ การสรุปความการนำความรู้ไปใช้ และการวิพากษ์วิจารณ์

1.2 วรรณกรรมสำหรับเด็กช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ

เด็กจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตของตัวเอง ปัญหา การแก้ปัญหา ส่วนที่ดีและส่วนที่ไม่ดีของตัวเอง จะทำให้เด็กรู้จักเปรียบเทียบกับตัวเองทั้งในแง่ความคิด ความรู้สึก และการประพฤติปฏิบัติ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะหล่อหลอมให้เด็กเป็นคนที่ยึดมั่นถือตัวเอง เข้าใจตนเอง และรู้จักที่จะยอมรับนับถือผู้อื่น เข้าใจคนอื่นด้วยเช่นกัน

2. ความสำคัญต่อบิดา-มารดา ผู้ปกครอง ครู และสถานศึกษา

วรรณกรรมสำหรับเด็กเปรียบเสมือนเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ เสริมสร้างระเบียบวินัย ลักษณะนิสัยความประพฤติที่ดี และกล่อมเกลาเด็กให้เป็นแนวทางที่ต้องการ วรรณกรรมสำหรับ

เด็กคือมิตรแท้ เป็นโลกแห่งความหวัง จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็ก วรรณกรรมสำหรับเด็กจึงเป็นเสมือนครูคนหนึ่งที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็กได้

3. ความสำคัญต่อสังคม

การนำวรรณกรรมสำหรับเด็กมาใช้เป็นสื่อสำหรับเด็กและเยาวชนในสังคมได้ศึกษาเรียนรู้ เป็นการเตรียมพร้อมให้เด็กเป็นคนที่มีความรู้ทั้งทางวิชาการและทางจิตใจ พร้อมทั้งจะเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

คุณค่าของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

ภททขัญญ์ ลาตสงยาง (2561 : 7) ได้สรุปคุณค่าของวรรณกรรมสำหรับเด็ก 7 ประการ ดังนี้

1. ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและส่งเสริมจินตนาการ

หนังสือสำหรับเด็กจะเป็นเพื่อนของเด็ก ทำให้เด็กได้สัมผัสเรื่องราวที่สนุกสนาน เพลิดเพลิน หรือขบขัน ช่วยให้เด็กมีอารมณ์แจ่มใส ร่าเริง และช่วยส่งเสริมจินตนาการให้กล้าคิด กล้าฝัน และนำจินตนาการที่ดีมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

2. ส่งเสริมพัฒนาการด้านความคิดและสติปัญญา

หนังสือสำหรับเด็กเป็นชุมชนทรัพยากรทางความคิดและสติปัญญา ช่วยอธิบายข้อสงสัยต่าง ๆ ที่เด็กอยากรู้ ช่วยขยายความคิด ความรู้ และประสบการณ์ที่ยังจำกัดของเด็กให้กว้างไกลออกไปในรูปแบบที่อ่านง่าย สนุกสนาน ช่วยจุดประกายให้เป็นคนใฝ่รู้ ช่วยฝึกการลำดับความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล การสังเกต การเปรียบเทียบ การจัดกลุ่มหรือจัดประเภท

3. ฝึกทักษะการอ่านและการใช้ภาษา

เด็กได้เรียนรู้ภาษา สัญลักษณ์ และตัวหนังสือจากการอ่าน เด็กที่อ่านหนังสือมาก จะมีทักษะการอ่านที่ดีกว่าเด็กที่ไม่อ่านหนังสือ เมื่อเด็กได้อ่านหนังสือที่มีเรื่องราวสนุกสนานและชวนติดตามอย่างสม่ำเสมอจะมีนิสัยรักการอ่าน

4. บ่มเพาะสุนิยมทางศิลปะและภาษา

ภาพที่สวยงาม ภาษาที่ไพเราะ ความประณีตของรูปเล่มจะช่วยกล่อมเกลา บ่มเพาะให้เด็กมีรสนิยมทั้งทางศิลปะและภาษาได้เป็นอย่างดี

5. ช่วยขจัดเขยความบกพร่องและความคับข้องใจ

ความคับข้องใจ ไม่สบายกาย ไม่สบายใจ หรือความเครียดอาจเกิดขึ้นกับเด็กได้เสมอ หนังสือสำหรับเด็กจะเป็นสิ่งที่ช่วยขจัดเขยความรู้สึกลึกไม่ตี ทำให้เด็กเห็นตัวอย่างของชีวิตอื่นและไม่รู้สึกลึกโดดเดี่ยว

6. ช่วยอธิบายเรื่องที่เป็นนามธรรมให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

นามธรรมบางอย่างจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ เช่น ความรัก ความโกรธ ความอิจฉา การพลัดพราก การสูญเสีย ความตาย หนังสือจะทำหน้าที่ถ่ายทอดนามธรรมเหล่านั้นในระดับที่เหมาะสมกับเด็ก

7. ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพด้านอารมณ์และสังคม

การอ่านหนังสือสำหรับเด็กเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กสัมผัสและเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลและเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการมีความรู้สึกร่วมไปกับเนื้อหาหรือพฤติกรรมของตัวละคร ไม่ว่าจะเป็นปัญหาและวิธีแก้ปัญหา ชีวิตของตัวละคร ทั้งด้านดีและไม่ดี ทำให้เด็กได้รู้จักเปรียบเทียบตัวเองกับตัวละคร ในแง่ความคิด ความรู้สึก และการประพฤติปฏิบัติ เรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้อ่านในหนังสือสำหรับเด็กหล่อมหลอมให้เด็กเข้าใจตนเอง นับถือตนเอง รู้จักยอมรับและเคารพผู้อื่น พร้อมทั้งจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

ประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

วรรณกรรมสำหรับเด็กสามารถจำแนกได้หลายประเภท ดังนี้

1. การจำแนกประเภทตามเนื้อหาของเรื่อง แบ่งได้ 2 ประเภท

1.1 สารคดี เป็นงานเขียนที่นำเสนอความจริงอย่างมีศิลปะและสร้างสรรค์ สารคดีจึงเป็นหนังสือที่ให้ความรู้ ความคิด และความบันเทิงไปพร้อมกัน เนื้อหาสาระมักเกี่ยวกับความรู้เชิงวิชาการ เช่น ภาษาศาสตร์ สังคม ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ชีวประวัติบุคคล และสถานที่สำคัญ หากเป็นวรรณกรรมสำหรับเด็กในรูปแบบหนังสือมักจะเป็นหนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านเสริมประสบการณ์

1.2 บันเทิงคดี เป็นงานเขียนที่ผู้แต่งมีเจตนาจะให้ผู้อ่านได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นสำคัญ ผู้แต่งอาจสมมุติตัวละคร จาก เหตุการณ์ขึ้นเพื่อสะท้อนภาพเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม เช่น นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย การ์ตูน

2. การจำแนกตามรูปแบบของสื่อ แบ่งได้ 3 ประเภท

2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง วรรณกรรมสำหรับเด็กในรูปแบบของสื่อหรือวัสดุพิมพ์ที่มุ่งเสนอเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อการบันทึกและเผยแพร่ความรู้ ข่าวสาร ความบันเทิง มีทั้งรูปแบบของสิ่งพิมพ์ที่เป็นรูปเล่ม ได้แก่ นิตยสาร หนังสือสำหรับเด็กประเภทต่าง ๆ รวมไปถึงสื่อประเภทภาพถ่ายหรือภาพวาด

2.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึงวรรณกรรมสำหรับเด็กในรูปแบบของสื่อที่บันทึกสารสนเทศด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดีรอม คอมพิวเตอร์ช่วยสอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์และอินเทอร์เน็ต

2.3 สื่อประเภทวัสดุหรืออุปกรณ์ หมายถึง วรรณกรรมสำหรับเด็กในรูปแบบของวัสดุหรืออุปกรณ์ที่นำมาใช้เป็นตัวในการถ่ายทอดหรือช่วยเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เช่น หนังสือผ้า หนังสือลอยน้ำ ภาพกระดาษ หน้ากาก หุ่นประกอบการเล่านิทาน

3. การจำแนกตามลักษณะคำประพันธ์ แบ่งได้ 2 ประเภท

3.1 ร้อยแก้ว หมายถึงข้อความที่เขียนหรือพูดทุกรูปแบบที่ไม่มีฉันทลักษณ์บังคับ ส่วนใหญ่ผู้แต่งมักใช้ระดับของภาษาให้เหมาะสมกับเรื่องที่เขียนหรือบุคคลที่เขียนถึง เช่น ใช้ภาษาตรงไปตรงมาสำหรับการเขียนธรรมดา การใช้ภาษากึ่งทางการและทางการสำหรับการเขียนบทความ ตำรา ชีวประวัติ ใช้ภาษาที่สละสลวยน่าอ่านสำหรับการเขียนนิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย

3.2 ร้อยกรอง หมายถึงวรรณกรรมที่มีการจัดรูปแบบให้มีระเบียบแบบแผน วัตถุประสงค์สำคัญของงานเขียนประเภทนี้คือเพื่อความรื่นรมย์ทางสุนทรียภาพหรือทางด้านสะเทือนอารมณ์ เช่น นิทานคำกลอน ปริศนาคำทาย เพลงกล่อมเด็ก เพลงปลอบเด็ก เพลงประกอบการละเล่นของเด็ก

รูปแบบและเนื้อหาวรรณกรรมสำหรับเด็ก

รูปแบบในการเขียนหรือการนำเสนอวรรณกรรมสำหรับเด็ก

รูปแบบในการเขียนหรือการนำเสนอวรรณกรรมสำหรับเด็กในปัจจุบัน สามารถจำแนกได้ 5 ประเภท

1. หนังสือภาพ
2. หนังสือเรื่อง
3. โสตทัศนูปกรณ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
4. เกมและของเล่น
5. ศิลปะการเล่านิทาน

1. หนังสือภาพ (Picturebook)

หนังสือที่มีภาพประกอบเนื้อเรื่อง มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการใช้ภาพเป็นสื่อสำคัญในการนำเสนอเนื้อหา หนังสือภาพมีหลายรูปแบบและหลายประเภท ส่วนใหญ่จัดทำขึ้นสำหรับเด็กตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนถึงระดับประถมศึกษา หนังสือภาพสำหรับเด็กวัยก่อนเรียนอาจจะเป็นหนังสือภาพที่มีคำบรรยายประกอบภาพ ทั้งภาษาร้อยแก้วและร้อยกรอง หรืออาจไม่มีคำบรรยายประกอบภาพเลยก็ได้

หนังสือภาพแบ่งได้ดังนี้

1.1 หนังสือที่แสดงตัวเลขและจำนวนนับ หนังสือประเภทนี้เหมาะสำหรับเด็กวัยเรียนและวัยเริ่มเรียน เนื้อหาจะแสดงตัวเลข 1-10 และจำนวนนับ โดยมีภาพประกอบเกี่ยวกับคน สัตว์ สิ่งของ ที่ผู้เขียนมักนำมาแสดงจำนวนนับของตัวเลข

1.2 หนังสือที่แสดงตัวอักษร หนังสือประเภทนี้เหมาะสำหรับเด็กวัยก่อนเรียนและวัยเริ่มเรียน มีเนื้อหาแสดงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ

1.3 หนังสือของเล่น หนังสือประเภทนี้เหมาะสำหรับเด็กวัยก่อนเรียนและวัยเริ่มเรียน มีลักษณะพิเศษคือผลิตด้วยกระดาษเหมือนหนังสือ และผลิตขึ้นจากวัสดุอื่น เช่น กระดาษแข็ง พลาสติก ฝ้าย อาจแสดงภาพสามมิติ อาจเป็นหนังสือที่ผู้อ่านสามารถทำกิจกรรมประกอบได้ เช่น การชักหรือดึงแถบกระดาษที่สามารถทำให้ภาพเคลื่อนไหวได้ บางครั้งมีการเล่นเกมเกี่ยวกับภาพและข้อความ

1.4 หนังสือที่แสดงความคิดรวบยอด หนังสือประเภทนี้เหมาะสำหรับเด็กวัยก่อนเรียนและวัยเริ่มเรียน เป็นหนังสือที่พยายามแสดงความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรมให้เป็นเป็นรูปธรรม โดยการใช้ภาพและเส้นเป็นเครื่องมือสร้างความเข้าใจ เช่น

- หนังสือที่แสดงรูปทรงเรขาคณิต เพื่อให้เด็กเข้าใจเรื่องของเส้นตรง วงกลม รูปทรงหลายเหลี่ยม
- หนังสือที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสี ขนาด ระยะทาง ทิศทาง
- หนังสือที่แสดงสิ่งตรงกันข้าม เช่น มีด-สว่าง สกปรก-สะอาด ข้างบน-ข้างล่าง ข้างนอก-ข้างใน

1.5 หนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคน สัตว์ สิ่งของ และสถานที่ หนังสือประเภทนี้เหมาะสำหรับเด็กวัยก่อนเรียนและวัยเริ่มเรียน มีเนื้อหาและภาพเกี่ยวกับคน สัตว์ สิ่งของ พร้อมกับคำศัพท์อธิบายสั้น ๆ แทนความหมายที่แสดงด้วยภาพ เช่น

- หนังสือภาพแนะนำให้รู้จักบุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ
- หนังสือภาพแนะนำให้รู้จักสัตว์เลี้ยง ผลไม้ อวัยวะร่างกาย
- หนังสือภาพแนะนำลักษณะภูมิประเทศ รวมไปถึงสถานที่ที่เด็กมีโอกาสไปเที่ยวชม เช่น วัด ทะเล ภูเขา สวนสัตว์

1.6 หนังสือแสดงภาพโดยไม่มีตัวหนังสือ หนังสือประเภทนี้เหมาะสำหรับเด็กก่อนเรียนและวัยเริ่มเรียน เป็นหนังสือที่มีแต่ภาพโดยไม่มีตัวหนังสือประกอบ ดังนั้นภาพที่ปรากฏในหนังสือต้องสะท้อนเรื่องราวได้อย่างชัดเจน

2. หนังสือเรื่อง (Story book)

หนังสือที่นำเสนอเนื้อหาสาระมากกว่าภาพประกอบ ดังนั้นจึงประกอบด้วยตัวอักษรเป็นส่วนใหญ่ ภาพเป็นเพียงส่วนประกอบ บางเล่มอาจเป็นหนังสือที่มีเฉพาะตัวอักษร ไม่มีภาพประกอบเลยก็ได้ หนังสือประเภทนี้ไม่เป็นที่นิยมสำหรับเด็กที่มีประสบการณ์การอ่านน้อย

หนังสือเรื่องแบ่งได้ดังนี้

2.1 หนังสือเรียน คือหนังสือที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็กใช้ควบคู่การเรียน มีสาระตรงตามทีระบุไว้ในหลักสูตรอย่างถูกต้อง มีลักษณะเป็นหนังสือเล่มเดียวหรือเป็นชุดก็ได้ นำเสนอเนื้อหาให้ความรู้โดยตรง เช่น ตำราเรียน แบบสอนอ่าน หนังสืออ่านประกอบหนังสือประกอบการเรียน

2.2 หนังสืออ่านเสริมประสบการณ์ คือหนังสือที่จัดทำขึ้นโดยคำนึงถึงประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนตามหลักสูตร หนังสือประเภทนี้ไม่ได้บังคับให้นักเรียนซื้อไว้ประจำตัว แต่กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายส่งเสริมให้โรงเรียนมีไว้บริการครูและนักเรียน ได้แก่ หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือส่งเสริมการอ่าน

3. โสตทัศนูปกรณ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

วรรณกรรมสำหรับเด็กที่อยู่ในรูปแบบของโสตทัศนูปกรณ์หรืออุปกรณ์การสอน สำหรับฟังและดู เช่น วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) อินเทอร์เน็ต

4. เกมและของเล่น

วรรณกรรมสำหรับเด็กในรูปแบบของเกม เช่น เกมระบายสี เกมจับคู่ เกมจับผิด เพื่อฝึกสมอง ส่งเสริมพัฒนาการ และทักษะให้เด็ก

5. ศิลปะการเล่านิทาน

การใช้เทคนิคการเล่าหรือการอ่านออกเสียงเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาของวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทนิทาน เช่น การเล่าแบบปากเปล่า การเล่าโดยใช้หนังสือ ภาพประกอบ สื่อต่างๆ ซึ่งการฟังผู้ใหญ่เล่านิทานเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะการฟังและการพูด พัฒนาทักษะการคิดและจินตนาการ

เนื้อหาของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

เนื้อหาของวรรณกรรมสำหรับเด็กโดยทั่วไป สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่

1. สารคดีสำหรับเด็ก
2. บันเทิงคดีสำหรับเด็ก

1. สารคดีสำหรับเด็ก

นิตยา วรรณกิตร์ (2562 : 29) กล่าวถึง หนังสือสารคดีสำหรับเด็ก ว่า หนังสือที่ต้องการให้เด็กได้รับข้อมูล ความรู้ ความจริง และความถูกต้อง เพื่อให้เกิดความคิดและสารประโยชน์มากกว่าให้ความสนุกสนานรื่นรมย์ เนื้อหาสาระเป็นการเรียบเรียงขึ้นจากสถานที่หรือเหตุการณ์ที่มีจริงและเกิดขึ้นจริง มักเกี่ยวข้องกับความรู้เชิงวิชาการในสาขาต่างๆ

นิตยา วรรณกิตร์ (2562 : 30-31) ได้อธิบายว่าสารคดีสำหรับเด็กอาจจำแนกตามลักษณะเนื้อหาที่เหมาะสม ได้แก่ บทความ สารคดีวิชาการ สารคดีชีวประวัติและอัตชีวประวัติ และสารคดีท่องเที่ยว ดังนี้

1.1 **บทความ** มีลักษณะเป็นข้อเขียนที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอความรู้ความคิดแก่ผู้อ่านตามหลักฐานความเป็นจริง ควรเป็นบทความบรรยายสั้นๆ เช่น บทบรรณาธิการ บทความสัมภาษณ์

1.2 **สารคดีวิชาการ** คือ สารคดีเชิงสาระความรู้ที่ให้ความรู้และข้อเท็จจริงด้านต่างๆ แก่เด็ก เช่น การเมืองการปกครอง ขนบธรรมเนียมประเพณี ชีวประวัติ ศิลปะ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วิธีการประดิษฐ์ หรือการผลิตสิ่งต่างๆ

1.3 **สารคดีชีวประวัติและอัตชีวประวัติ** เป็นสารคดีที่เขียนถึงเรื่องราวชีวิตของบุคคลสำคัญ อาจจะเป็นผู้อื่นหรือเจ้าของเขียนขึ้นเองก็ได้ จุดมุ่งหมายของงานเขียนนี้คือต้องการให้ผู้อ่านยึดถือเอาเรื่องราวของบุคคลนั้นมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

1.4 **สารคดีท่องเที่ยว** เป็นงานเขียนที่เขียนขึ้นจากประสบการณ์จริง ได้พบเห็นจากการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ อาจให้ความรู้ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์หรือเกร็ด ตำนานของสถานที่ ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน สภาพบ้านเมือง สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

2. **บันเทิงคดีสำหรับเด็ก**

นิตยา วรรณกิตร์ (2562 : 31) กล่าวว่าหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็ก คือ หนังสือที่ผู้แต่งมีเจตนาจะให้ผู้อ่านได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นสำคัญ มีเนื้อหาสาระเป็นเรื่องราวที่ผู้แต่งสมมติขึ้น ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นจริง ผู้เขียนอาจจะสมมติตัวละคร จาก เหตุการณ์ เพื่อสะท้อนภาพชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม และได้รับความรู้ ประสบการณ์ คติธรรม และแนวทางการดำเนินชีวิต

นิตยา วรรณกิตร์ (2562 : 31-34) ได้จำแนกบันเทิงคดีสำหรับเด็กออกเป็น นิทาน นวนิยาย เรื่องสั้น และการ์ตูน ดังนี้

2.1 **นิทาน** เป็นเรื่องเล่าที่เรียบง่ายตรงไปตรงมา เนื้อหาอาจมีทั้งเรื่องจริงหรือเรื่องที่แต่งขึ้น อาจเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง ซึ่งนิทานจำแนกประเภทได้ ดังนี้

- **ตำนานปริบท** หมายถึงเรื่องราวที่อธิบายถึงกำเนิดของจักรวาล โครงสร้างและระบบของจักรวาล มนุษย์ สัตว์ ปราศกฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ลม ฝน พายุ ฟ้าผ่า สุริยุคธาและจันทรคราส

เรื่องฟ้าร้อง เช่น เมฆลารามสุร

เรื่องเทวดาที่คอยดูแลฝนฟ้าให้แก่มนุษย์ เช่น พญาคันคาก

- **นิทานศาสนา** นิทานที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับศาสนา อาจจำแนกได้ 2 ประเภท คือนิทานเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าและนิทานคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาของไทย เช่น นิทานชาดก

- **นิทานคติธรรม** มักเป็นเรื่องที่มีขนาดสั้นยาว การดำเนินเรื่องไม่ซับซ้อน ตัวละครอาจเป็นคนหรือสัตว์ก็ได้ เรื่อง ๆ หนึ่งอาจมีตัวละครประมาณ 2-4 ตัว แนวคิดที่ปรากฏในนิทานประเภทนี้คือ คุณค่าของจริยธรรม และผลแห่งกรรมที่ชี้ให้เห็นว่า การทำดีย่อมได้ดีการประกอบกรรมชั่วย่อมได้ชั่ว เช่น นิทานอีสป

- **นิทานมหัศจรรย์** มีลักษณะสำคัญคือเป็นเรื่องค่อนข้างยาว มีหลายอนุภาคหรือหลายตอน ดำเนินเรื่องอยู่ในโลกของจินตนาการ ไม่บ่งบอกสถานที่หรือเวลาที่แน่นอน ตัวละครเอกของเรื่องต้องผจญภัยหรือชะตากรรม ตัวละครเอกได้รับความช่วยเหลือจากมนุษย์หรืออมมนุษย์ และต้องมีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับอมมนุษย์ อธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์เหนือธรรมชาติ เช่น สโนไวท์ แอนเซลกับเกรเทล ซินเดอเรลลา เจ้าหญิงนิทรา หากเป็นนิทานมหัศจรรย์ของไทย เช่น ปลาย่างทอง สังข์ทอง นางสิบสอง

- **นิทานชีวิต** มีลักษณะใกล้เคียงกับนิทานมหัศจรรย์ แต่นิทานชีวิตดำเนินเรื่องอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง มีการบ่งบอกสถานที่ที่เกิดเรื่องและชื่อตัวละครชัดเจน บางเรื่องอาจมีเรื่องราวของอธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ แต่ก็มีลักษณะที่ผู้อ่านผู้ฟังเชื่อว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้มากกว่านิทานมหัศจรรย์ เช่น พระลอ ไกรทอง ขุนช้าง-ขุนแผน

- **นิทานประจำถิ่น** เป็นเรื่องเล่าที่มีขนาดความยาวไม่แน่นอน บางเรื่องสั้น บางเรื่องยาว มักเป็นเรื่องแปลกพิสดาร เชื่อว่าเคยเกิดขึ้นจริง ณ สถานที่ใด สถานที่หนึ่ง มีการบ่งบอกชื่อตัวละครและสถานที่ไว้ชัดเจน อาจเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์ของบ้านเมือง บุคคลสำคัญของท้องถิ่น หรือเป็นเรื่องราวที่อธิบายถึงความเป็นมาของสถานที่ที่เกิดขึ้น ทั้งที่เกิดโดยธรรมชาติหรือสิ่งปลูกสร้างขึ้นในท้องถิ่น เช่น ผาแดงนางไอ่ ท้าวแสนปม พระยาภม-พระยาพาน ตาม่องล่าย

- **นิทานวีรบุรุษ** เป็นนิทานขนาดยาว เล่าถึงการผจญภัยของวีรบุรุษคนเดียวหลายครั้งหลายหนและมักเล่าถึงการผจญภัยของวีรบุรุษที่มีความสามารถเหนือมนุษย์ เช่น เฮอร์คิวลีส เพอร์ซิอุส ส่วนนิทานวีรบุรุษของไทย เช่น นายขนมต้ม พระร่วง พระเจ้าอู่ทอง

- **นิทานอธิบายเหตุ** เป็นนิทานที่อธิบายถึงกำเนิดหรือความเป็นมาของสิ่งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ นิทานประเภทนี้จะมิขนาดสั้นและเล่าตรงไปตรงมาเพื่อตอบคำถามว่าทำไมสิ่งหนึ่งจึงมีลักษณะเช่นนั้น เช่น

นิทานอธิบายที่มาของชื่อ รูปลักษณะ และส่วนประกอบของคน สัตว์ พืช

นิทานอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ การกำเนิดของสัตว์ ต้นไม้ ดอกไม้ ดวงดาว

นิทานอธิบายที่มาของสิ่งต่างๆ เช่น อาหารการกิน ข้าวของเครื่องใช้

- **นิทานสัตว์** คือนิทานที่มีสัตว์เป็นตัวละครเอก โดยทั่วไปมักแสดงให้เห็นความฉลาดของสัตว์ชนิดหนึ่งและความโง่งของสัตว์อีกชนิดหนึ่ง นิทานสัตว์บางเรื่องถ้าเล่าโดยเจตนาจะสอนจริยธรรมหรือคติธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจจัดเป็นนิทานคติได้ เช่น นิทานอีสป นิทานสัตว์ของไทยมักเป็นนิทานที่แสดงนิสัยสันดานแท้จริงของสัตว์ นิทานเกี่ยวกับสัตว์โง่ สัตว์ฉลาด สัตว์เจ้าเล่ห์ และนิทานเกี่ยวกับสัตว์ที่ดี

- **นิทานเรื่องผี** เป็นนิทานประเภทที่มีอยู่ในทุกสังคม ผีบางประเภทอาจไม่ปรากฏชัดเจนว่ามาจากไหนเกิดขึ้นได้อย่างไร แต่ผีบางประเภทเป็นวิญญาณของคนที่ตายไปแล้วกลับมาหลอกหลอนผู้ที่มีชีวิตอยู่ด้วยรูปร่างและวิธีการต่าง ๆ นิทานเรื่องผีของไทยส่วนใหญ่เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีคนตาย เรื่องเล่าเกี่ยวกับผีบ้านผีเรือน

เรื่องผีประจำต้นไม้ เรื่องผีป่า เรื่องผีที่สิงอยู่ในร่างคน เช่น ผีตายทั้งกลม ผีนางตะเคียน ผีนางตานี ผีบรรพบุรุษ ผีป่า ผีปอบ ผีกองกอย ฯลฯ

- **นิทานเข้าแบบ** เป็นนิทานที่มีแบบแผนในการเล่าเป็นพิเศษ โครงเรื่องมีความสำคัญน้อยกว่าแบบแผนในการเล่า การเล่าเป็นการเล่าเพื่อความสนุกสนานของผู้เล่าและผู้ฟัง เช่น นิทานลูกโซ่เรื่องยายกะดาปลุกถั่วปลุกงาให้หลานเฝ้า

2.2 เรื่องสั้นสำหรับเด็ก

ภัทรขวัญ ลาสงยาง (2561 : 20) กล่าวว่า เรื่องสั้นเป็นงานเขียนขนาดสั้น แต่งเป็นร้อยแก้ว เรื่องสั้นสำหรับเด็กมีองค์ประกอบคล้ายเรื่องสั้นสำหรับผู้ใหญ่ คือประกอบไปด้วย โครงเรื่อง ตัวละคร แก่นเรื่อง บทสนทนา ฉาก ทักษะของผู้แต่ง และกลวิธีการเล่าเรื่อง ลักษณะของเรื่องสั้นมีดังต่อไปนี้

1. เรื่องสั้นมีเหตุการณ์สำคัญเพียง 2-3 เหตุการณ์ และมุ่งเสนอแนวคิดของเรื่องเพียงประการเดียว
2. เรื่องสั้นมีตัวละครไม่มาก โดยอาจมีตัวละครที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในเรื่องเพียงตัวเดียวเท่านั้น ส่วนตัวละครอื่น ๆ ไม่ควรมีเกิน 5 ตัวละคร และต้องเกี่ยวข้องกับตัวละครสำคัญ
3. โครงเรื่องต้องประกอบไปด้วย “ปมปัญหา” หรือ “ข้อขัดแย้ง” ที่ทำให้ผู้อ่านงุนงงและอยากรู้อาจจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นต่อไป แล้วดำเนินเรื่องให้ผู้อ่านสนใจมากขึ้น จนถึงจุดสุดยอดของเรื่องซึ่งเรียกว่า “ไคลแมกซ์” (Climax)
4. เรื่องสั้นมีความยาวจำกัด สิ่งที่จะเขียนลงไปในเรื่องสั้น ต้องเขียนเท่าที่จำเป็นและรัดกุม การเขียนฉาก (Setting) การกำหนดบทบาทให้ตัวละคร (Characterization) คำพูดหรือกิริยาอาการต่าง ๆ ต้องรัดกุม ใช้คำน้อยแต่ได้ความมาก
5. ให้ความรู้สึกโดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง หมายความว่าเมื่ออ่านจบแล้วควรจะได้รับรสหรืออารมณ์สะท้อนใจอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ความรู้สึกยินดี ตื่นเต้น สยดสยอง ขบขัน หมดหวัง หรือเศร้าใจ

2.3 นวนิยายสำหรับเด็ก

ภัทรขวัญ ลาสงยาง (2561 : 22) นวนิยายสำหรับเด็กเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่ เป็นงานเขียนคนละประเภทกับตำนานซึ่งมีเค้าเรื่องเดิมเล่าต่อๆ กันมา นวนิยายสำหรับเด็กมีองค์ประกอบต่าง ๆ เช่นเดียวกับนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่ แต่ต่างกันเพียงแค่ตัวละครหลักเป็นเด็ก ปัญหาต่าง ๆ ที่ตัวละครประสบเป็นปัญหาของเด็ก นวนิยายสำหรับเด็กมีไว้เพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน นวนิยายมีวิธีการแต่งคือมีการจัดรูปแบบการสนทนา มีการบรรยายกิริยาอาการของตัวละคร มีการกำหนดฉากและสิ่งแวดล้อมที่แสดงอุปนิสัยและพฤติกรรมของตัวละคร

มีการสอดแทรกความคิดเห็นของผู้แต่งผ่านตัวละคร นวนิยายสำหรับเด็กแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. นวนิยายเกี่ยวกับชีวิตจริง

นวนิยายนี้ตัวละครในเรื่องมีความสมจริง สถานที่อาจมีจริงหรือสมมติขึ้นก็ได้ แต่เรื่องราวความเป็นไปของชีวิตตัวละครจะต้องคล้ายคลึงความเป็นจริงและอาจเกิดขึ้นจริง นวนิยายเกี่ยวกับชีวิตจริงนี้อาจมีวัตถุประสงค์อื่นสอดแทรกไว้ด้วย เช่น แสดงให้เห็นขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม แสดงให้เห็นผลของการทำความดี

2. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์

นวนิยายประเภทนี้ใช้ประวัติศาสตร์เป็นพื้นฐาน ตัวละครอาจเป็นบุคคลจริงหรือแต่งขึ้นก็ได้ แต่ให้อยู่ในยุคสมัยของประวัติศาสตร์และมีข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องตามความจริง

3. นวนิยายเกี่ยวกับการสืบสวน

นวนิยายที่แสดงให้เห็นไหวพริบปฏิภาณของนักสืบและตำรวจในการสืบสวน และปราบปรามอาชญากรรมต่าง ๆ

4. นวนิยายผจญภัย

เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการผจญภัยในที่ต่าง ๆ ได้แก่ การผจญภัย ความโหดร้ายทารุณของมนุษย์ด้วยกัน การผจญภัยกับธรรมชาติ การผจญภัยกับสัตว์ป่าที่ดุร้าย นวนิยายประเภทนี้ประกอบไปด้วยเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตื่นเต้น แสดงให้เห็นไหวพริบปฏิภาณและความอดทนของตัวละครในการเอาชนะอุปสรรคและภัยที่ตัวละครกำลังเผชิญอยู่

5. นวนิยายเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาว

เป็นนวนิยายที่เด็กวัยรุ่นนิยมอ่าน นวนิยายประเภทนี้จะต้องแต่งขึ้นอย่างระมัดระวัง จะต้องแสดงให้เห็นว่าความรักเป็นสิ่งดีงามที่ก่อให้เกิดกำลังใจที่จะประกอบคุณงามความดี และการปฏิบัติตัวให้ความรักของตนเป็นไปอย่างงดงาม ไม่ผิดศีลธรรม และไม่ชิงสุกก่อนห่าม

6. นวนิยายจินตนาการ

นวนิยายชนิดนี้เป็นเรื่องแนวเพื่อฝัน เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ๆ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการและหลีกเลี่ยงความเป็นจริงที่ประสบอยู่ในชีวิตจริง เป็นการผ่อนคลายความรู้สึกทุกข์ที่เผชิญอยู่ได้บ้าง

2.4 หนังสือการ์ตูน

ภาพวาดการ์ตูน คือ ภาพวาดที่ไม่เหมือนจริง หรือมีลักษณะแตกต่างจากภาพที่เป็นจริง อาจจะผิดจากความจริงในลักษณะน้อยกว่าความจริงหรือเกินความจริงก็ได้ และภาพนั้นต้องเป็นภาพที่ดูแล้วจะต้องเป็นภาพที่

ให้ความคิด (Idea) และอารมณ์กับผู้อ่านผู้ดู เช่น ตลกขบขัน น่าเอ็นดู หรือเศร้า ลักษณะสำคัญของการ์ตูน คือ ภาพการ์ตูนอาจเป็นภาพเดี่ยวหรือเขียนหลาย ๆ ภาพ เพื่อประกอบกันเป็นเรื่องราวได้ การ์ตูนอาจมีหนังสือบรรยายหรือไม่ก็ได้ แต่ต้องทำให้ผู้อ่านหรือผู้พบเห็นรับรู้เรื่องราวได้ นอกจากนี้การ์ตูนยังมีลักษณะทางด้านภาษาเฉพาะ คือ มีภาพและถ้อยคำผสมผสานกัน โดยไม่ได้มีการกำหนดสัดส่วนเป็นการเฉพาะเจาะจง การวาดภาพการ์ตูนมีจุดมุ่งหมายในการเลียนแบบธรรมชาติ การล้อเลียน หรือเพื่อทำให้เกิดอารมณ์ขัน ประชดประชัน และยังสามารถนำไปใช้เป็นภาพประกอบเพื่อตกแต่งสื่อในการโฆษณาประชาสัมพันธ์และการเล่าเรื่องในวรรณกรรมต่าง ๆ ได้

จิตวิทยาเบื้องต้นเกี่ยวกับเด็ก : พัฒนาการ ความต้องการ และความสนใจ

การจำแนกเด็กตามช่วงวัย

นิตยา วรรณกิตร์ (2562 : 74-75) กล่าวถึงการจำแนกเด็กเป็นกลุ่มตามระดับอายุและระดับการศึกษาจะทำให้การพิจารณาพัฒนาการ ความต้องการ และความสนใจของเด็กมีความละเอียดชัดเจนมากขึ้น ในที่นี้ผู้เขียนขอจำแนกเด็กเป็นช่วงวัยต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์เรื่องระดับอายุกับการเข้าศึกษาของเด็กตามกฎกระทรวงว่าด้วยการศึกษา กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุเด็กเพื่อเข้ารับการศึกษาภาคบังคับของไทย พ.ศ. 2545 ทั้งนี้สามารถจำแนกเด็กเป็น 4 ช่วงวัย ได้แก่

1. **เด็กปฐมวัย** เด็กวัยนี้ถือว่าเป็นวัยเริ่มต้นที่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์สำหรับการศึกษาภาคบังคับในระบบโรงเรียน จึงนับเป็นเด็กวัยก่อนเรียนหรือก่อนเข้าโรงเรียน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือเด็กวัยก่อนโรงเรียนและเด็กวัยอนุบาล

1.1 เด็กวัยก่อนโรงเรียน (0-3 ปี) ได้แก่ เด็กกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 3 ขวบเป็นวัยที่ยังไม่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนอย่างจริงจัง

1.2 เด็กวัยอนุบาล (3-6 ปี) ได้แก่ เด็กที่เริ่มเข้าศึกษาในระดับชั้นอนุบาลส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 3 ขวบ ถึง 6 ขวบ

2. **เด็กวัยประถมศึกษา** (6-11 ปี) ได้แก่ เด็กที่เข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา อาจจำแนกได้เป็นเด็กระดับประถมต้น ประถมกลาง และประถมปลาย

3. **เด็กก่อนวัยรุ่น** (11-13 ปี) ได้แก่ เด็กที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วัยนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นวัยก่อนวัยรุ่น เป็นกลุ่มเด็กที่มีอายุระหว่าง 11 ถึง 13 ปี

4. เด็กวัยรุ่น (13-21 ปี) ได้แก่ เด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงระดับอุดมศึกษา ช่วงอายุโดยเฉลี่ย คือ 13 ถึง 21 ปี

พัฒนาการของเด็กตามช่วงวัย

รัถพร ชังธาดา (2531 : 49) พัฒนาการ (Development) ในทางจิตวิทยา หมายถึงการเปลี่ยนแปลงลักษณะของบุคคล ในด้านโครงสร้าง (Structure) และแบบแผนของร่างกาย (Pattern) โดยลักษณะพฤติกรรมมีการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ที่แสดงออกตั้งแต่แรกเกิดจนเป็นผู้ใหญ่จะเกิดขึ้นไปเรื่อย ๆ แบบค่อยเป็นค่อยไป และเป็นแบบฉบับที่สอดคล้องต่อเนื่องกันไปอย่างมีระบบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

พัฒนาการแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

พัฒนาการทางกาย หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ของความเจริญเติบโตทางกาย

พัฒนาการทางอารมณ์ หมายถึง กระบวนการพัฒนาการของจิต ที่สามารถรับผิชอบ ควบคุม ชัดเกล้า และแสดงออกซึ่งอารมณ์หรือความรู้สึกให้เหมาะกับกาลเทศะ

พัฒนาการทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลอื่น ว่าเป็นไปในทางที่ดีงามและนำนิยมชมชอบหรือไม่ เด็กที่มีพัฒนาการทางสังคมดี ควรมีลักษณะสำคัญคือ “อยู่ร่วม เล่น และทำงาน” กับผู้อื่นด้วยความสุขและราบรื่น

พัฒนาการทางสติปัญญา หมายถึง ความสามารถที่เพิ่มขึ้นด้านสติปัญญาหรือสมอง

ลักษณะพัฒนาการของเด็กตามลักษณะวัย

ชาร์ลอตต์ ฮัค (Charlotte S. Huck) และ ดอริส ยัง คิน (Doris Young Kuhn) (1968 : 30-36 อ้างถึงใน นิตยา วรณกิตร์, 2562 : 76) ได้กล่าวถึงลักษณะพัฒนาของเด็กในแต่ละช่วงวัย ดังนี้

1. เด็กปฐมวัย

พัฒนาการของเด็กปฐมวัยทั้งในวัยก่อนโรงเรียนและวัยอนุบาล กล่าวโดยสรุปคือไม่ไว้วางใจคนแปลกหน้า คู้้นเคยเฉพาะคนใกล้ชิด ด้านพัฒนาการทางภาษาและพัฒนาการด้านอื่น ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว เด็กในวัยนี้ชอบกิจกรรมต่อเนื่อง อาทิ การเล่นเกมจินตนาการ การร้องเพลง แต่ช่วงเวลาความสนใจสั้นเบื่อง่าย มีความอยากรู้อยากเห็นอยู่ตลอดเวลา มีความสนใจและพฤติกรรมแสดงออกในเชิงโอ้อวด เด็กจะต้องการความอบอุ่นและความมั่นคงปลอดภัย อีกทั้งเริ่มต้องการความเป็นอิสระจากผู้ใหญ่

2. เด็กวัยประถมศึกษา

พัฒนาการของเด็กระดับประถมศึกษา จำแนกได้ 3 ช่วงวัย ได้แก่

2.1 เด็กระดับประถมต้น

คือ เด็กในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ลักษณะพัฒนาการของเด็กในช่วงวัยนี้ คือ ช่วงเวลาของความตั้งใจนานขึ้น ความสามารถในการเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น จึงเป็นช่วงเวลาสำคัญที่จะสร้างให้มีความสามารถพิเศษหรือลักษณะนิสัยที่ดี

เด็กระดับประถมจะมีความสนใจอย่างต่อเนื่องในสิ่งรอบตัว กระตือรือร้นมีความอยากรู้อยากเห็นเพิ่มขึ้น และชอบเล่นเป็นชีวิตจิตใจ เนื่องจากเป็นวัยเริ่มเข้าโรงเรียน เด็กชอบเรียนรู้กิจกรรมและพฤติกรรมของผู้ใหญ่ เช่น ความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องเพศ สภาพร่างกายกำลังเปลี่ยนแปลง เริ่มเรียนรู้การฟิวปาก และการใช้วาระต่าง ๆ มีความรู้สึกในความยุติธรรม อารมณ์ขันพัฒนาขึ้น สนุกกับละครหรือภาพยนตร์ และการเล่นตลกต่าง ๆ นอกจากนี้เด็กยังต้องการความเป็นอิสระจากผู้ใหญ่ ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงต้องการความอบอุ่นใจและความมั่นคงปลอดภัยจากผู้ใหญ่

2.2 เด็กระดับประถมกลาง

คือ เด็กในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 เด็กในวัยนี้จะเริ่มเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น มีความมั่นใจตัวเองสูงขึ้น ช่วงความสนใจยาวนานขึ้น การพึ่งพาผู้ใหญ่น้อยลง มีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งที่สนใจอย่างละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ความแตกต่างในความสนใจของเด็กชายและเด็กหญิงปรากฏเด่นชัด เด็กวัยนี้จะเริ่มมีเพื่อนสนิทหรือเพื่อนคู่หู รวมทั้งรู้จักการรวมกลุ่ม มีการให้ความร่วมมือและทำงานเป็นกลุ่มได้เป็นอย่างดี รักพวกพ้อง

2.3 เด็กระดับประถมปลาย

คือ เด็กในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 พัฒนาการทางร่างกายของเด็กวัยนี้จะไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเด็กผู้หญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นก่อน เด็กชายประมาณ 2 ปี เด็กจะเริ่มมีความเข้าใจและยอมรับบทบาททางเพศ เด็กหญิงแสดงความสนใจเด็กชาย ความสัมพันธ์ในครอบครัวจะเริ่มเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากเด็กเริ่มทำทนายอำนาจของพ่อแม่และเริ่มยึดผู้อื่นเป็นตัวอย่างมากกว่าพ่อแม่ ซึ่งอาจจะได้ตัวอย่างเหล่านั้นมาจากสื่อโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ละคร และหนังสือ เด็กวัยนี้จะเริ่มเรียนรู้ที่จะรู้จักพัฒนาตนเอง สนใจความรู้สึกตนเองและผู้อื่น ต้องการความเสมอภาค สนใจอย่างแรงกล้าในกิจกรรมเฉพาะอย่าง นอกจากนี้ยังต้องการได้รับความนิยมนิยมชมชอบและสนใจปัญหาต่าง ๆ ของโลก

3. เด็กก่อนวัยรุ่น

เด็กวัยนี้มีอายุประมาณ 11-13 ปี เป็นวัยที่พัฒนาการเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น จึงมีความเป็นตัวของตัวเองสูงขึ้น ชอบใช้ความคิดอิสระของตนเอง ไม่ชอบให้ใครมาบังคับ เด็กจะรู้จักความต้องการของตนเองและรู้จักวางเป้าหมายในชีวิตของตนเอง มีอุดมการณ์ รู้จักคิดชอบชั่วดี ชอบทำงานที่ยากและท้าทายมากยิ่งขึ้น ในช่วงนี้เด็กหญิงและ

เด็กชายเริ่มแยกกันอยู่ อาจมีการจับกลุ่มในเพศเดียวกันและรักพวกพ้องมาก สนใจเกี่ยวกับชีวิตในโรงเรียน สนใจความต้องการและรสนิยมของตนเอง รักษาความสวยงามของร่างกาย สนใจการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของตน และชอบปฏิบัติตนเพื่อให้ตนเองเป็นที่รักของคนอื่น

ความต้องการพื้นฐานของเด็ก

ในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก ผู้เขียนหนังสือพึงมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความต้องการพื้นฐานของเด็กและประยุกต์ความต้องการเหล่านี้มาเป็นพื้นฐานในการเขียนเรื่องสำหรับเด็ก เพื่อที่จะได้สร้างสรรค์หนังสือสำหรับเด็กได้ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้อ่าน ทวีศักดิ์ ญาณประทีป (2545 : 40-42) ได้จำแนกความต้องการของเด็กไว้ 8 ประการ ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ดังนี้

1. ความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่

ความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่หมายรวมถึง ความต้องการอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยกรักษาโรค ความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่จะเป็นแรงผลักดันให้เด็กได้ศึกษาเกี่ยวกับความปลอดภัยทุกอย่างที่มีอยู่รอบตัวเด็ก เช่น การข้ามทางม้าลายหรือสะพานลอย การไม่สัมผัสของมีคม การศึกษาเกี่ยวกับสุขอนามัย การศึกษาป้องกันและรักษาโรคภัยไข้เจ็บ เป็นต้น

2. ความต้องการมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

เป็นความต้องการพื้นฐาน ที่จะทำให้พ้นจากความอดอยาก และทำให้ชีวิตมีความสุขสบายขึ้น ความต้องการนี้จึงนำไปสู่ความต้องการการทำงาน หรือมีอาชีพเพื่อหารายได้มาใช้จ่าย ในขณะเดียวกันก็ต้องหาหลักประกันที่จะทำให้ทรัพย์สินเงินทองนั้นปลอดภัย ความต้องการเหล่านี้จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งความต้องการจะพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ

3. ความต้องการมีความมั่นคงทางสังคม

เป็นความต้องการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยากให้สังคมยอมรับตนเอง จึงต้องการมีมิตรสหาย ต้องการความรักใคร่ ความเห็นอกเห็นใจ และความเมตตาสงสาร รวมทั้งต้องการความรักความเป็นมิตรจากบุคคลอื่น สิ่งที่จะช่วยให้ความต้องการนี้บรรลุผลได้ คือ ครอบครัว องค์กร ชมรม หรือสมาคมต่าง ๆ โรงเรียน เพื่อนฝูง และการทำงานเป็นหมู่คณะ

4. ความต้องการที่จะให้ตนเองมีคุณค่า

เป็นความต้องการให้ตนเองพ้นจากปมด้อย หรือการถูกตำหนิติเตียน นับเป็นแรงผลักดันให้เกิดความต้องการสำเร็จในการทำงาน ต้องการเป็นหัวหน้าหรือผู้นำ และมีอำนาจเป็นที่ยำเกรงแก่คนอื่น ๆ ต้องการให้คนอื่นยกย่องชมเชย สรรเสริญเยินยอ ต้องการให้ผู้อื่นเห็นดี เห็นชอบ และเห็นความสำคัญของตน ต้องการที่มีชื่อเสียงเกียรติยศ มีความภูมิใจตนเอง นับถือตนเอง และต้องการให้ผู้อื่นยอมรับว่าตนเองมีคุณค่า

5. ความต้องการมีสุขภาพสมบูรณ์

เป็นความต้องการให้ตนเองปราศจากความเจ็บไข้และอันตรายต่าง ๆ ทำให้เกิดแรงผลักดันเพื่อต้องการอากาศ อาหาร และน้ำ สำหรับประทังชีวิต ต้องการให้มนุษย์มีสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อมที่ดี มีเสื้อผ้า มีเครื่องนุ่งห่ม เครื่องอุปโภค บริโภค การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ตลอดจนการป้องกันภัยจากอันตรายทั้งปวง

6. ความต้องการกิจกรรมเพื่อความบันเทิงและสุนทรียภาพ

ความต้องการกิจกรรมความบันเทิงและสุนทรียภาพนี้ เป็นความต้องการเพื่อให้ตนเองพ้นจากความเบื่อหน่าย เป็นแรงผลักดันให้เกิดความต้องการในการทำงาน เล่นกีฬา เล่นเกม อ่านหนังสือ ฟังดนตรี วาดรูป ระบายสี แกะสลักสิ่งต่าง ๆ ดูภาพยนตร์ ดูละคร การเดินทางสัญจร เยี่ยมเยือนพบปะมิตรสหาย ร้องรำทำเพลง รับประทานอาหาร รวมทั้งการได้แสดงผลงานของตนซึ่งได้สร้างสรรค์ให้ปรากฏออกมา

7. ความต้องการอิสระเสรี

เป็นความต้องการไม่ต้องตกอยู่ในอำนาจของผู้อื่น อันเป็นแรงผลักดัน ให้เกิดความคิด ความอยากคิด อยากสร้างสรรค์ อยากทำ อยากแสดงออก อยากถกเถียง อภิปราย ต้องการปกครองตนเอง ตัดสินใจด้วยตนเอง มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องการไปไหนมาไหนอย่างอิสระเสรี

8. ความต้องการทางเพศ

ความต้องการนี้ทำให้เกิดแรงผลักดันทางเพศ เกิดพลังและเกิดความกดดันทางสภาพจิต รวมไปถึงความต้องการเกี่ยวกับความรัก

ความสนใจของเด็ก

นิตยา วรรณกิติร์ (2562 : 88-89) ความสนใจ คือ ความรู้สึกหรือเจตคติที่แต่ละบุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความสนใจเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้ผู้เขียนวรรณกรรมสำหรับเด็กเข้าใจเด็กได้ดียิ่งขึ้น และความเข้าใจนี้จะช่วยให้ผู้เขียนวรรณกรรมสำหรับเด็กสามารถใช้ประสบการณ์และจินตนาการเขียนเรื่องสำหรับเด็กให้หน้าอ่านยิ่งขึ้น ความสนใจอาจจำแนกได้ ดังนี้

1. ความสนใจที่เกิดขึ้นเอง

ความสนใจประเภทนี้เป็นลักษณะภายในเฉพาะของบุคคล อันเกิดจากความสามารถหรือความถนัดเฉพาะตนและด้วยความพอใจในแนวทางใดทางหนึ่งของเด็ก เช่น การชอบวาดรูป การชอบเล่นดนตรี การชอบร้องเพลง ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนเกิดจากความสนใจของเด็กเองทั้งสิ้น

2. ความสนใจที่เกิดขึ้นโดยคนอื่นแนะนำชักจูง

ในกรณีนี้เด็กอาจไม่ประสงค์ที่จะทำบางสิ่งบางอย่างด้วยตนเอง แต่เด็กอาจจะสนใจและกระทำสิ่งนั้นได้ด้วยการชักจูงหรือพูดจาวานล้อมจากเพื่อนฝูง เช่น การชักชวนไปเที่ยวต่างจังหวัด การไปชมภาพยนตร์ คอนเสิร์ตหรือกีฬา การอ่านหนังสือ ฯลฯ

3. ความสนใจที่เกิดจากการกระทำตามผู้อื่น

ความสนใจเช่นนี้เกิดจากการที่เห็นผู้อื่นทำ แล้วเกรงว่าตนเองจะไม่เหมือนผู้อื่นจึงต้องกระทำตาม เป็นความสนใจที่ไม่มีผู้ใดชักจูงให้กระทำ เช่น การแต่งตัวตามสมัยนิยมของเด็กและวัยรุ่น

4. ความสนใจที่เกิดจากค่านิยม

เป็นความสนใจที่เกิดจากการยกย่องของหมู่คณะหรือสังคม ความสนใจนี้เป็นแรงกระทำที่สูงมาก เช่น เด็กจะสนใจอาชีพที่เป็นที่นิยมชมชอบของสังคมหรืออาชีพที่สังคมยกย่อง เช่น ดารา นักร้อง แพทย์ ทหาร ผู้พิพากษา

5. ความสนใจที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมบังคับ

ความสนใจนี้มักเกิดจากสภาพแวดล้อมของเด็ก เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่บังคับให้เด็กต้องสนใจเพื่อความอยู่รอดและการปรับตัว ดังตัวอย่าง

- เด็กในชนบทต้องสนใจในสภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของตน แม้กระทั่งการต่อสู้เพื่อการดำรงชีวิต เช่น ความสนใจในการแสวงหาสัตว์หรือพืชต่าง ๆ เพื่อเป็นอาหาร

- เด็กในเมืองจะสนใจตึกสูง ห้างสรรพสินค้า รถไฟฟ้าหรือรถราที่วิ่งขวักไขว่

ความต้องการและความสนใจด้านการอ่านของเด็กตามช่วงวัย

ความต้องการและความสนใจการอ่านของเด็ก สามารถจำแนกตามช่วงวัยได้ ดังนี้

1. เด็กปฐมวัย

1.1 เด็กวัยก่อนเรียน

เด็กในวัยนี้ยังอ่านหนังสือไม่ได้ หนังสือสำหรับเด็กวัยนี้ควรเป็นหนังสือภาพไม่มีคำบรรยาย หรือมีคำบรรยายน้อย เป็นภาพขนาดใหญ่ ใช้สีฉูดฉาดตัวหนังสือขนาดใหญ่ เด็กจะชื่นชอบและสนุกสนานกับเรื่องที่เป็นเรื่องใกล้ตัว ชีวิตประจำวัน สัตว์เลี้ยง ดอกไม้ ของเล่น บ้าน พ่อแม่ เด็ก และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

เด็กในวัยนี้จะสนใจถ้อยคำและสนุกกับเรื่องเล่าซ้ำ ๆ ชอบฟังนิทานจากครูหรือพ่อแม่ และชอบเรื่องที่จบลงด้วยความสุข ธรรมชาติของเด็กวัยนี้จะใช้การเรียนรู้ด้วยการสัมผัสเป็นการสื่อความเข้าใจเป็นสำคัญ ดังนั้นสื่อการอ่านอาจทำให้เป็นตุ๊กต้ายัดผ้า นูน หรือฟองน้ำประกอบด้วยก็ได้

1.2 เด็กวัยอนุบาล

เด็กวัยอนุบาลเป็นวัยเริ่มหัดอ่าน อาจเรียกได้ว่าเป็นวัยแรกแย้มของการอ่าน เด็กจะสนใจหนังสือที่มีภาพประกอบสวย ๆ เป็นภาพที่ง่าย ๆ ไม่มีรายละเอียดมากนัก เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ สัตว์เลี้ยง ญาติพี่น้อง รูปทรงต่าง ๆ รวมไปถึงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับเด็ก หนังสือสำหรับเด็กในวัยนี้ควรเป็นหนังสือภาพ ทั้งหนังสือภาพที่มีคำบรรยายและไม่มีคำบรรยาย ถ้าเป็นหนังสือภาพที่มีคำบรรยาย ควรเน้นภาพประกอบมากกว่าข้อความ ภาพประกอบควรเป็นภาพขนาดใหญ่ สีสดใสชัดเจน ตัวอักษรขนาดใหญ่ เนื้อเรื่องควรเป็นเรื่องใกล้ตัว นิทานหรือเรื่องเล่าขนาดสั้น โครงเรื่องง่าย ๆ มีตัวละคร 2-3 ตัว จบลงด้วยความสุขสมหวัง เด็กวัยนี้รู้จักใช้คำในวงจำกัด จึงควรใช้คำศัพท์ง่าย ๆ หรือคำศัพท์ที่พบบ่อยในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้เด็กยังชอบฟังวลีที่คล้องจองกัน คำพูดซ้ำ ๆ สั้น ๆ และชอบฟังบทเห่กล่อม

2. เด็กวัยประถมศึกษา

2.1 เด็กระดับประถมต้น

เด็กระดับประถมต้น ถือเป็นวัยทองของการเริ่มต้นอ่านและต้องการมีโอกาสเลือกหนังสือด้วยตนเอง เด็กในวัยนี้ชอบเรื่องที่มีความเป็นจริงมากขึ้น ในขณะเดียวกันก็สนุกสนานกับเรื่องจินตนาการและเริ่มอ่านเรื่องตลกขำขันได้บ้าง บางครั้งชอบอ่านเรื่องตลกขบขันดัง ๆ ในห้องเรียน และสนุกสนานกับหนังสือที่มีเนื้อเรื่องตื่นเต้น

หนังสือสำหรับเด็กวัยนี้ยังคงเน้นภาพประกอบ แต่เนื้อหามีขนาดยาวขึ้นและมีสาระมากขึ้น ไม่ควรเขียนเรื่องยาวมากเกินไป เนื้อเรื่องไม่ควรเกิน 20 หน้า สามารถอ่านจบภายในเวลา 3-5 นาที อ่านจบแล้วสามารถอ่านใหม่ได้อีก เนื้อหาอาจเป็นบันเทิงคดีหรือสารคดีที่โครงเรื่องไม่ซับซ้อน รวมไปถึงนิทานประเภทต่าง ๆ ได้แก่ นิทานมหัศจรรย์ เทพนิยาย นิทานคติ นิทานวีรบุรุษ อาจเขียนในลักษณะของนิทานคำกลอนหรือนิทานเพลงสั้น ๆ รวมไปถึงเรื่องเกี่ยวกับการละเล่น เครื่องยนต์กลไก อวกาศ ธรรมชาติรอบตัวเด็ก สารคดีประเภทชีวประวัติบุคคล ขนบธรรมเนียม ประเพณี และประวัติศาสตร์ง่าย ๆ

2.2 เด็กระดับประถมกลาง

เด็กระดับประถมกลาง เป็นวัยฉายแสงแห่งนักอ่าน เนื่องจากเด็กเริ่มอ่านหนังสือได้มากขึ้น อ่านหนังสือที่ตอบสนองความสนใจและความสามารถของตนเอง ทั้งประเภทสารคดีและบันเทิงคดี เด็กจะชอบเรื่องเล่าเป็นชุดหรือเรื่องเล่าที่มีเนื้อหาแบ่งเป็นตอนและจบภายในตอน เด็กวัยนี้เริ่มสนใจเรื่องตื่นเต้น ลึกลับ และอ่านเรื่องตลกขบขันได้เข้าใจมากขึ้น

ความสนใจการอ่านของเด็กวัยนี้จะแตกต่างกันตามรสนิยมของเพศ โดยเด็กผู้หญิงจะชอบเรื่องกระจุ้มกระจิม การบ้านการเรือน นิทานหรือนวนิยายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตในครอบครัว นิยายวิทยาศาสตร์ง่าย ๆ

ส่วนเด็กผู้ชายจะสนใจการผจญภัย เรื่องตื่นเต้นเร้าใจ กีฬา การต่อสู้ ชีวิตประวัติ วิทยาศาสตร์ การประดิษฐ์ทดลอง ง่ายๆ ๑ คณิตศาสตร์ และเครื่องจักรกลต่าง ๆ

หนังสือสำหรับเด็กวัยนี้ ควรเน้นเรื่องราวมากกว่าภาพประกอบ เนื้อเรื่องควรมีขนาดยาวขึ้น ลด ปริมาณภาพและความถูกต้องของสิ่ง เนื่องจากเด็กวัยนี้รู้จักเปรียบเทียบตัวเองกับตัวละครที่แต่งขึ้น ดังนั้น หนังสือควรมีส่วนช่วยในการจัดหาตัวอย่างที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กยึดถือเป็นแบบอย่าง

2.3 เด็กระดับประถมปลาย

เด็กระดับประถมปลาย เด็กวัยนี้ใช้เวลามากขึ้นสำหรับการอ่านหนังสือมากกว่าวัยอื่น ๆ ในขณะที่ยังคงมีความแตกต่างระหว่างเพศในเรื่องของการชอบอ่านหนังสือ โดยแนวโน้มในการเลือกหนังสือ มักจะเกี่ยวพันกับชื่อเรื่อง

หนังสือสำหรับเด็กในวัยนี้ควรมีส่วนช่วยให้เด็กเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ ที่เด็กมีต่อพ่อแม่และควรมีส่วนช่วยในการเป็นตัวอย่างที่เหมาะสมให้เด็กยึดถือ รวมถึงให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ ต่าง ๆ ที่เด็กสนใจ

3. เด็กก่อนวัยรุ่น

อาจเรียกได้ว่าเป็นวัยนักอ่านมืออาชีพ เด็กเริ่มอ่านคำประพันธ์ บทละคร เรื่องสัตว์เลี้ยว และไม่ ชอบหนังสือที่เป็นวิชาการเกินไป เด็กในวัยนี้ยังสนใจการอ่านที่แตกต่างกันตามรสนิยมของเพศเหมือนเด็ก ประถมกลาง/ปลาย โดยเด็กชายชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการผจญภัย วีรบุรุษ วีรสตรีชีวิตประวัติ ประวัติศาสตร์ กีฬา ฯลฯ เด็กผู้หญิงส่วนมากชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตภายในบ้านและโรงเรียน ชอบเรื่องราวความรักสะท้อน อารมณ์และเรื่องที่แต่งเกินความจริง เริ่มอ่าน นวนิยายสำหรับผู้ใหญ่ เด็กในวัยนี้ทั้งชายและหญิงชอบอ่าน นวนิยายและนิยายสาร เด็กชายจะเลือกเฉพาะนวนิยายและนิยายสารที่มีเรื่องในแขนงที่ตนชอบเท่านั้น

ลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็ก

ภัทรขวัญ ภาสขยาง (2561 : 55-59) หนังสือที่ดีสำหรับเด็กต้องมีความประณีตในการจัดทำ 4 ด้าน ได้แก่ ความประณีตด้านเนื้อเรื่อง ความประณีตด้านภาษา ความประณีตด้านภาพประกอบ และความประณีตด้าน รูปเล่ม ดังต่อไปนี้

1. ความประณีตด้านเนื้อเรื่อง

ลักษณะของเนื้อเรื่องที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

1) มีลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่ไม่ซับซ้อน

2) ในเนื้อเรื่องต้องมีแก่นเรื่องหรือแนวคิดของเรื่องที่ชัดเจน นำเสนอแนวคิดในทางดีงามสร้างสรรค์ ไม่ ยกเว้นความเข้าใจของเด็ก และควรเป็นแนวคิดที่ไม่ห่างไกลวัยและความสนใจตามวัยของเด็กจนเกินไป

3) เนื้อเรื่องตรงตามวัยและความสนใจของเด็ก ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น สัตว์ เทพนิยาย นิทานต่าง ๆ เรื่องที่สิ่งเล็กสามารถชนะสิ่งใหญ่ เรื่องเกี่ยวกับความน่ารักของสิ่งที่เด็กรู้จัก เช่น เรื่องเกี่ยวกับความน่ารักของสัตว์เลี้ยง เรื่องจินตนาการ สนุกสนาน เรื่องเหลือเชื่อ เรื่องที่ใช้ชวามปัญญา ความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหา เรื่องที่เสริมสร้างคุณธรรมและลักษณะนิสัย หรือเรื่องราวเกี่ยวกับการผจญภัย เรื่องตื่นเต้น

4) เนื้อเรื่องต้องให้สาระ พร้อมทั้งคำอธิบายที่ง่าย ให้ความรู้ ให้ความคิด ช่วยพัฒนาทัศนคติ และค่านิยม ส่งเสริมความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ยังต้องให้ความบันเทิงอันเป็นเครื่องมือเร้าให้เกิดความสนใจในการอ่าน กระตุ้นจินตนาการและความคิดริเริ่ม ก่อให้เกิดความคล้อยใจที่จะรู้

5) ลักษณะการดำเนินเรื่องต้องจับใจ ท้าใจ เนื้อเรื่องไม่สับสนวุ่นวาย เนื้อหาไม่ยาวจนเกินไป

6) ตัวละครในเรื่องต้องมีชีวิตชีวา และอยู่ในวัยเดียวกันหรือใกล้เคียงกับเด็ก

7) ในเนื้อเรื่องต้องมีการกระทำ (Action) ช่วยให้เรื่องมีความเคลื่อนไหวไปสู่เป้าหมายของเรื่อง

8) ในเรื่องต้องมีการต่อสู้กับปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อตัวละครเอกประสบกับปัญหาจะต้องต่อสู้แก้ไขปัญหานั้น ด้วยการตัดสินใจหรือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

9) เนื้อเรื่องต้องสร้างความระทึกใจให้ผู้อ่านตลอดเวลา กระตุ้นความสนใจใคร่รู้ให้ผู้อ่านอยากติดตามอ่านว่าเรื่องราวจะจบลงอย่างไร

2. ความประณีตด้านภาษา

การใช้ภาษาในหนังสือสำหรับเด็กนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะภาษาคือเครื่องมือถ่ายทอดความคิดของผู้เขียนไปสู่ผู้อ่าน

การใช้ภาษาในหนังสือสำหรับเด็กจึงต้องคำนึงถึงหลักการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) จำนวนคำมากหรือน้อยไม่ใช่สิ่งสำคัญ แต่จำนวนของคำทั้งหมดที่ใช้ จะต้องมีความหมายประทับใจ มีความแจ่มชัดในความหมาย

2) เขียนอย่างเป็นธรรมชาติที่สุด ใช้คำ วลีง่าย สั้น กระชับ และเป็นธรรมชาติ

3) ใช้คำที่คุ้นเคย รวมถึงใช้คำที่ง่าย และสั้น แทนคำยาก และคำหรูหรา

4) ไม่ควรใช้ภาษาพื้นเมือง คำสแลง รวมถึงหลีกเลี่ยงคำจากภาษาต่างชาติ

5) ใช้อุปมาอุปไมยให้น้อยที่สุด เนื่องจากเด็กเล็กอาจไม่เข้าใจหรือเข้าใจคลาดเคลื่อนได้

6) ตัวสะกด การันต์ วรรณยุกต์ ต้องถูกต้อง

7) ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อเรื่อง ควรเป็นชื่อเรื่องที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัว เป็นชื่อเรื่อง que เด็กสามารถเข้าใจได้ โดยส่วนใหญ่เด็กมักจะชอบชื่อเรื่องที่มีคำว่า “ลูก” และ “วิเศษ” รวมอยู่ในชื่อเรื่อง เช่น ลูกเป็ดขี้เหร่ ลูกแมวน่ารัก แปรงวิเศษ ร่มวิเศษ เป็นต้น

3. ความประณีตด้านภาพประกอบ

การใช้ภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็ก มีจุดมุ่งหมายเพื่อตกแต่งหนังสือให้สวยงาม น่าสนใจ ช่วยแปลความหรือขยายเนื้อเรื่องให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็กควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) ภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็กควรมีขนาดใหญ่ตั้งแต่ครึ่งหน้ากระดาษขึ้นไป
  - 2) ภาพที่มีกรอบสีที่เหลี่ยมผืนผ้าควรวางภาพในด้านยาว ขนานกับแนวระนาบของหน้ากระดาษ เพื่อให้ตำแหน่งของภาพทอดไปในตำแหน่งที่เด็กสนใจ
  - 3) ภาพประกอบควรเป็นภาพที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน ไม่เป็นเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งของ เช่น ภาพรถยนต์ควรเป็นภาพรถยนต์เต็มคัน หรือภาพสัตว์ก็ควรเป็นสัตว์เต็มตัวเพราะเด็กไม่สามารถจินตนาการให้เห็นภาพเต็มสมบูรณ์ได้ ถ้าเป็นภาพเพียงบางส่วนเด็กอาจคิดว่าสิ่งของหรือสัตว์เหล่านั้นแตกหักเป็นส่วน ๆ ก็ได้
  - 4) สำหรับเด็กเล็ก ภาพควรมีขนาดใกล้เคียงกับชีวิตจริงของเด็ก และเป็นภาพสิ่งของที่คุ้นเคย เช่น ภาพเด็กแต่งกายด้วยเสื้อผ้าเหมือนของเด็กในชีวิตจริง สิ่งของเครื่องใช้ในบ้านก็ควรให้เหมือนในบ้านของเด็ก เป็นต้น
  - 5) ภาพประกอบควรถูกต้องตามความจริง ทั้งสี และการกระทำต่าง ๆ ภาพควรเป็นภาพที่สวยงาม หากเป็นการเขียนภาพเกี่ยวกับเรื่องราวประวัติศาสตร์หรือชีวประวัติ ควรมีการศึกษาค้นคว้าให้ถ่องแท้ เช่น ภาพเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายของคนในยุคหนึ่งต้องให้ถูกต้องตรงตามความจริง
  - 6) ภาพประกอบ ควรเป็นภาพที่ให้ความรู้สึกต่าง ๆ แสดงอาการเคลื่อนไหว มีชีวิตจิตใจ เช่น ภาพให้ความรู้สึกที่กำลังดีใจ ยิ้ม หรือ โศกเศร้า หรือกำลังวิ่ง เป็นต้น ลักษณะของภาพควรแสดงให้เห็นความหมายของถ้อยคำที่ใช้ดำเนินเรื่อง และช่วยให้สามารถเข้าใจเรื่องได้ง่ายขึ้น
  - 7) ควรหลีกเลี่ยงการใช้ภาพประกอบที่หวาดเสียวและแสดงความโหดเหี้ยมทารุณโดยเด็ดขาด เช่น ภาพการฆ่าท้อ ง ควักไส้ ภาพการแทง การยิง เป็นต้น เนื่องจากทำให้เด็กตกใจกลัวและหวาดเสียว ยังเป็นการชักนำจิตใจของเด็กให้โน้มน้ำหนักไปในทางกระด้างและยังขาดความเมตตากรุณา
- ภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็ก ควรเป็นภาพที่งดงาม เป็นภาพที่แสดงถึงความรักความอบอุ่น ความรักใคร่กลมเกลียว ความเมตตากรุณา ความสามัคคี หรือด้านอื่น ๆ ที่ชักจูงให้เด็กคล้อยตามเนื้อเรื่องในทางถูกต้องเหมาะสม

4. ความประณีตด้านรูปเล่ม

ลักษณะรูปเล่มของหนังสือสำหรับเด็กมี 2 รูปแบบ คือ รูปเล่มแนวตั้ง และรูปเล่มแนวนอน ลักษณะและขนาดรูปเล่มที่เหมาะสมต้องมีความกะทัดรัด เหมาะมือเด็ก หยิบถือและเปิดอ่านง่าย มากกว่าคำนึงว่ารูปเล่มควรเป็นแนวตั้งหรือแนวนอน

ทางด้าน วราภรณ์ บำรุงกุล (2530 : 105) ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะรูปเล่มว่า หมายถึงวัสดุที่ใช้ทำรูปเล่มหนังสือนั้น เช่น หนังสือผ้า หนังสือพลาสติก หนังสือที่เป็นกระดาษแข็ง หนังสือที่มีผิวสัมผัสพิเศษและมีกลิ่น หนังสือที่มีภาพ 3 มิติ เป็นต้น

นอกจากนี้ ความประณีตในด้านรูปเล่มยังหมายถึงความประณีตด้านการจัดวางหน้า การเลือกใช้ตัวอักษร รวมถึงการเลือกใช้กระดาษในการพิมพ์อีกด้วย

กระบวนการเขียนเรื่องสำหรับเด็ก

ถวัลย์ มาศจรัส (2539 : 25-28) ได้กล่าวถึงเทคนิคและกลวิธีในการเขียนเรื่องให้ประทับใจผู้อ่านดังต่อไปนี้

1. ใช้ภาษาเรียบง่าย

ภาษาเรียบง่ายเป็นภาษาที่มีเสน่ห์ การเขียนหนังสือด้วยถ้อยคำสั้นวนง่าย ๆ เป็นสิ่งที่ผู้อ่านต้องการมากที่สุด เพราะอ่านแล้วโปร่งใจที่ไม่ต้องไปขบคิดให้เสียเวลาอีกกว่าคำพูดประโยคนั้นหมายถึงอะไร

2. อย่าคิดว่าผู้อื่นรู้เรื่องเดิม

จุดบอดของการเขียนหนังสืออีกประการหนึ่ง คือ ผู้เขียนมักจะเผลอคิดว่าเรื่องที่ตนนำเสนอไปนั้นผู้อื่นทราบมาบ้างแล้วจึงมักเขียนละความบางประโยค บางตอนไปทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจความเป็นมา

การเขียนที่ดีต้องบอกกล่าวประเด็นของเรื่องด้วยความกระชับและไม่เบื้อที่จะต้องเพียรเขียนอธิบายสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้อ่านเข้าใจด้วยถ้อยคำกระชับง่าย ๆ สั้น ๆ

3. เขียนให้อ่านง่าย

การเขียนให้อ่านง่ายกับการใช้ภาษาที่เรียบง่ายนั้นต่างกัน ภาษาที่เรียบง่ายใช้ว่าจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเสมอไปไม่ เพราะภาษาที่ใช้อาจเรียบง่ายจริง แต่ถ้าเนื้อหาที่น่าสนใจ ยากเกินการรับรู้ของผู้อ่านก็จะไม่เกิดประโยชน์อันใด

ดังนั้น ก่อนลงมือเขียนหนังสือจะต้องพิจารณาเนื้อหาที่จะนำเสนอเสียก่อนว่ายากเกินกว่าผู้อ่านจะรับรู้หรือไม่

ตัวอย่าง ศัพท์ทางการแพทย์ที่แพทย์ใช้สื่อความหมายกันนั้น ถ้าจะนำมาสื่อความหมายกับคนไข้แล้วจะไม่สามารถสื่อความเข้าใจกันได้ถูกต้อง

โดยธรรมชาติแล้วการเขียนหนังสือเพื่อสื่อความหมายจะยากกว่าการพูด เพราะการเขียนผู้อ่านจะสัมผัสด้วยตา แล้วสรุปเนื้อหาทั้งหลายด้วยประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งผิดกับการพูดที่ผู้ฟังจะรับฟังด้วยหู ถ้าสิ่งไหนสงสัยยังสามารถสอบถามเพื่อความเข้าใจได้ทันที

การเขียนหนังสือนั้น ผู้เขียนจะต้องเสนอแนวคิดอย่างชัดเจน และต้องมั่นใจว่าการเรียงร้อยถ้อยคำที่ออกมาจะต้องสื่อความหมายได้ตรงกับที่ผู้เขียนต้องการจะบอก ถึงจะทำให้เกิดความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง

4. คิดก่อนเขียน

ก่อนจะลงมือเขียนหนังสือสิ่งหนึ่งที่ผู้เขียนจะต้องกระทำเป็นลำดับแรกก็คือการคิด คิดอะไร ก็คิดเสียก่อนว่าจะเขียนอะไร เสนอแนวคิดอะไร และคิดเพื่อจัดลำดับเนื้อหาถ้อยความที่เป็นเหตุเป็นผลให้สอดคล้องกันด้วยรูปแบบที่เรียบง่าย ไม่ใช่เขียนไปก่อนแล้วจึงย้อนมาคิดภายหลัง

ข้อเขียนที่ถือว่าดีคือ ข้อเขียนที่ตอบคำถามเหล่านี้ได้ชัดเจนแจ่มแจ้งว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และทำไม

5. เขียนให้ตรงเป้าหมาย

การเขียนเรื่องอะไรก็ตามสิ่งที่จะพลาดไม่ได้ก็คือ การเขียนให้ตรงกับเป้าหมายที่ตั้งใจเขียนไว้ตั้งแต่แรก

6. ใช้คำคุ้นเคย

ในการเขียนหนังสือเพื่อสื่อความหมายนั้นไม่จำเป็นต้องใช้คำศัพท์สูง ๆ ควรเขียนโดยใช้คำที่คุ้นเคยในชีวิตประจำวันจะดีกว่า

7. เขียนประโยคให้กระชับใช้คำน้อย ความหมายกว้าง

การเขียนหนังสือที่ใช้ประโยคสั้น ๆ กระชับมีคำไม่มากนักแต่ให้ความหมายกว้างนับว่าเป็นสิ่งที่ถูกใจผู้อ่านมากที่สุด

เช่น ประโยคที่ว่า เช้าวันนี้ท้องฟ้าดูโปร่งแจ่มใส ถ้าสั้นใช้ถ้อยคำสั้น ๆ ว่าเช้าวันนี้ท้องฟ้าแจ่มใส

8. เขียนหนังสือให้มีวันวรรค

การเว้นวรรคทำให้ผู้อ่านได้พักสายตา

9. ปรับแก้สำนวนก่อนเผยแพร่

การเขียนในครั้งแรกนั้นอาจเขียนอย่างรวดเร็ว สำนวนภาษาอาจยังไม่สละสลวยชวนอ่าน ดังนั้นผู้เขียนจึงควรอ่านทบทวน และปรับแก้ใหม่ก่อนเผยแพร่ทุกครั้ง

10. ตั้งย่อหน้าให้มีความหมาย

การย่อหน้าแต่ละย่อหน้านั้น จะต้องประกอบด้วยใจความสำคัญหรือสาระสำคัญอย่างใดอย่างหนึ่ง และภายในย่อหน้าประกอบด้วยส่วนขยายที่จะทำให้ใจความกระจ่างชัดเจน

เทคนิคอื่น ๆ ในการเขียนวรรณกรรมสำหรับเด็ก

1. ผู้เขียนต้องมีแรงบันดาลใจ

ในการเขียนเรื่องสำหรับเด็ก แรงบันดาลใจและความตั้งใจเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเป็นที่มาของการศึกษาหาข้อมูลต่าง ๆ มาเพิ่มเติมให้ชัดเจน จนสามารถเขียนเรื่องได้อย่างประสบผลสำเร็จ

2. มีแนวคิดของเรื่องที่ชัดเจน

แนวคิดของเรื่อง เช่น ความพยายาม ความกตัญญู ความเอื้อเฟื้อ ความกล้าหาญ เป็นต้น เพื่อนำมากำหนดเป็นเป้าหมายในการเขียน และหลอมรวมความคิดนั้นออกมาเป็นโครงเรื่อง จากนั้นจึงขยายแนวคิดจากโครงเรื่องออกมาเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ

3. ศึกษาข้อมูลโดยการอ่านเรื่องอื่น ๆ

พยายามสังเกตแนวคิด และศึกษาว่าหนังสือดี ๆ เหล่านั้นมีความคิดอย่างไรจึงทำให้ได้รับคำชมเชยยกย่อง เช่น การใช้ถ้อยคำ ประโยค ข้อความ และภาพประกอบ เพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์

4. เรียนรู้พฤติกรรมและความต้องการของเด็ก

เรียนรู้พฤติกรรมและความต้องการของเด็ก โดยการสังเกตจากเด็ก พูดคุยกับเด็ก เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการเขียนเรื่องที่ลูกใจเด็ก หรือระลึกถึงความหลังครั้งเมื่อผู้เขียนยังเป็นเด็ก โลกในวัยนั้นพบเห็นอย่างไร คิดแบบเด็ก ๆ และเห็นแบบเด็กในวัยนั้นเป็นอย่างไร

5. การตั้งชื่อเรื่อง

ต้องตั้งชื่อเรื่องให้น่าสนใจ มีความหมายในตัวเอง ส่วนใหญ่มักจะนำชื่อตัวละครเอก หรือลักษณะนิสัยของตัวละครเอก มาตั้งเป็นชื่อเรื่อง เช่น กากับนกพิราบ, ยักษ์ใหญ่ใจดี, ความฝันของกบน้อย, กระจกรอบรู้ เป็นต้น

อย่าตั้งชื่อเรื่องแบบซีซัดเกินไป เช่น ประโยชน์ของป่าไม้, โทษของการลักขโมย, วิธีการประหยัด เป็นต้น เนื่องจากเป็นการบอกอย่างซีซัด เมื่อเด็กเห็นชื่อเรื่องจะรู้สึกว่าเป็นการสอน เนื้อเรื่องไม่สนุกสนาน จึงไม่ยอมอ่าน และไม่ควรรู้คำสองแง่สองง่าม

6. การสร้างตัวละคร

ต้องสร้างให้อยู่ในวัยเดียวกับเด็ก ใช้ชื่อง่าย ๆ มีพฤติกรรมสมจริงกับเหตุการณ์ สถานที่ และสอดคล้องกับการดำเนินเรื่อง ส่วนมากเด็กมักชอบตัวละครที่เป็นสัตว์พูดได้ ส่วนชื่อของตัวละครนั้น อย่าให้มีอักษรเดียวกันมาก จะทำให้ผู้อ่านสับสนระหว่างตัวคิตกับตัวร้าย และอย่าตั้งชื่อด้วยคำศัพท์ยาก ๆ

7. ฉาก

ควรกำหนดให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง มีการบรรยายฉากและบรรยากาศให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการได้อย่างชัดเจน ไม่ขัดแย้งกับภาพประกอบ

8 เนื้อเรื่อง

ต้องมีทั้งสาระและความสนุกสนาน มีแก่นเรื่องชัดเจน เพียงแก่นเดียวใน 1 เรื่อง ตรงตามที่กำหนดไว้ในตอนต้น โครงเรื่องไม่ซับซ้อน มีความสมเหตุสมผล

9.ภาพประกอบ

ควรมีสีสันสดใส ดึงดูดใจโดยเฉพาะหน้าปก เพราะจะทำให้เด็กเลือกที่จะหยิบอ่าน

10. การใช้ภาษาและลีลาการเขียน

ต้องเลือกสรรในการใช้ถ้อยคำหรือสำนวนภาษาให้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ใช้ภาษาพูดในบทสนทนาให้เป็นไปตามธรรมชาติ หลีกเลี่ยงภาษาสแลงหรือภาษาถิ่นที่เด็กไม่คุ้นเคย ในการเขียนเรื่องสำหรับเด็กนั้น จะต้องใช้ภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจได้ทันที ไม่ต้องแปล

11. ถ้าเป็นนักเขียนมือใหม่

เมื่อเขียนแล้วควรให้ผู้รู้ได้ตรวจสอบการใช้ภาษาหรือสำนวนภาษา และน้อมรับข้อติชมหรือข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาปรับปรุงให้การเขียนเรื่องสำหรับเด็กสมบูรณ์ขึ้น